

Եղիշե Չարենց

Կապուտաշյա հայրենիք

I

Ես սիրում եմ նստել ամեն իրիկուն,
Պատուհանիս առաջ երկա՛ր ու երկա՛ր.
Նայել պահվող ճամփաներին անանուն
Ու երագել խնդություններ արևառ:
Նայել կանաչ հովիտներին՝ արևի
Իրիկնային երանգներով շղարշված,
Խմել լուսե երանգները վերևի՝
Երջանկացած ու հարբած:
Ականջ դնել ցորենների շշուկին
Եվ սպասել, որ շշուկները բուրեն
Ու երգ դառնա երկնասլաց իմ հոգին
Ու երագները մեղմորեն օրորեն:
Ես սիրում եմ նստել մենակ ու անձայն,
Աչքերս հառել հուրհրատող երագին,
Լսել ձայներ, որ զնգացին ու անցան
Երանգների պես իրիկվա երագի:
Ապրել՝ հարբած երագներով իրիկվա,
Սուզվել անտես՝ աղբյուրների կարկաչում,
Հարբե՛լ, հարբե՛լ ու մոռանալ առօրյան
Եվ հավատալ, որ հեռվից բախտն է կանչում...

II

Կա հոգեկան անհունության մի վայրկյան,
Երբ ամեն ինչ սուրբ է թվում ու անբիծ,
Երբ երազ է դառնում տաղտուկ առօրյան
Ու դառնում են ուղևորները ճամփից:
Դուռս բաց է, դուռս բաց է ձեզ համար
Օ՛ր, հեռավոր բարեկամներ ու քույրեր.
Միրտս վառել է կրակները անմար՝
Հին երազներն ու կարոտները հրե:
Միրտս վաղո՛ւց ձեր գալուն էր սպասում,
Հավատում էր կարոտակեզ, որ կգաք,
Ու կլինի հանդիպումի երազում
Քաղցր ժպիտ ու խնդություն, ու կրակ:
Ա՛խ, ես գիտեմ, որ դուք կգաք, խնդագին,
Լո՛ւյս կվառեք մատախտուղում ու մուժում
Ու մի անմար կարոտանքով կրկնակի
Ճամփա կընկենք իրիկնային մշուշում...

III

Օ՛ր հեռավո՛ր, կապուտաշյա՛ սիրուիիս.
Հովիտի մեջ փրփրուն գետն էր հոսում
Եվ անդադրում պատմում էր ինձ, որ ունիս
Դու գգվանքներ ու գրկանքներ սերասուն:
Այնտեղ, կանաչ ու ծաղկաշատ գետափին
Տնակս այնքա՛ն հոգեթով էր ու անդորր.
Լսում էի ալիքների երգը հին,
Որ ինձ թվում էր մայրական մի օրոր:
Ալիքների հազարաձայն երգի մեջ
Ես գիտեի գուշակել քո ապագան,
Լսում էի կարոտերգերդ անվերջ,
Լսում էի խոստումներդ՝ ես կգա՛մ:

Ուտին, բարդին ու թթենին գետափնյա
Լսում էին ինձ հետ երգերը ջրի
Ու սիրտ շոյող շշուկներով դյուրական
Թախծում էին մենության մեջ օրերի:
Ա՛խ, իմ գետակն ու իմ այգին հայրական,
Գետեզերքին՝ իմ երազը տխրամած.
Ե՞րբ, ե՞րբ էր, որ ասացիր՝ ես կգամ
Ու խոստումիդ սիրտս խնդաց ականա...

IV

Օ՛ հեռավոր, կապուտաշյա՛ սիրուհիս...
Հովիտի մեջ փրփրուն գետն էր հոսում
Ու փսփսում էր երազներ անհունի
Գորշ օրերի միանման երազում:
Ելնում էր մայրս տնակից հնամյա,
Ծեր քայլերով գնում էր ափը ջրի
Ու թթենին մեղմ օրորում էր նրա
Թախիծը հին, անհրապույր օրերի...
Ես չըզիտեմ, ես չըզիտեմ հիմա էլ՝
Աղջի՞կ ես դու, թե այն տնակն ու այգին,
Ուր հոսեցին իմ երազները ջահել
Ու վայրկյանները անսփոփ պատրանքի:
Բայց ես գիտեմ, որ սիրեցի քեզ մի օր,
Երբ հասկացա, որ աշխարհում դու չկաս,
Բայց երազի ուղիներով հեռավոր
Դու մի գիշեր պիտի իջնե՛ս, պիտի գաս:
Հավատացի որ կտեսնեմ քեզ մի օր,
Ու կլինես դու իմ անբիծ հարսնացուն՝
Արևների նման պայծառ, լուսավոր,
Ճաճանչների նման Վահագն Աստրծու:
Աներևո՛ւյթ, կապուտաշյա՛ սիրուհիս,
Գիշերների տխրության մեջ լուսընկա,

Միրոս տալով շուկներին անքունի
Ես մեն-մենակ լույս ճամփաներդ ընկա...

V

Որոնումիս ճանապարհին անձանոթ
Չհոգնեցի, չհոգնեցի ես երբեք:
Այրում էր իմ սիրտը հեռու մի կարոտ,
Կանչում էր լույս հեռուներիդ անեզերք:
Գնո՛ւմ էի գիշերային իմ ճամփով
Ես միայնակ ու տրտում:
Միայն կարոտս էր հեքիաթում հոգեթով
Երազանքներ անպատում:
Ու լուսընկա ուղիներում անանուն
Կարոտակեզ, սիրակեզ,
Անբառ սիրով ու կարոտով մի անբուն
Քեզ սպասում էի ես:

VI

Ու լուռ էր այնպես:
Հեռու-հեռուն
Մի հազարամյա վանք էր երևում:
Փայլում էր ոսկին հնամյա խաչի
Եվ ես կանգ առա նրա առաջին:
Ճամփան՝ ոլորուն՝ դեռ իջնում էր վար,
Գեպի դաշտերի գիրկը, ուր չկար
Մարդկային աղմուկ ու երգ, ու շառաչ,
Երազ էր կարծես՝ անապատ դառած:
Ու լուռ էր այնպես: Վայրկյանն էր հոսում:
Ու հին լռության լաբիրինթոսում
Սպասում էին դաշտ, հովիտ ու քար
Կարծես թե մեկը այցի պիտի գար:

VII

...Եվ մի օր ես այն հին վանքը մտա:
Շուրջը կաղնիներ հաղթ բազմել էին:
Երգում էր անուշ զանգը հնամյա
Ու թախծում էին գորշ քարերը հին:
Եվ այն հին վանքի կամարների տակ,
Ուր մի անիմաց, անիմանալի
Գոյության ճախրում կա լուրջ ու պարփակ՝
Ես ծունկ չորեցի աղոթքներով լի:
Թեկուզ չվառվեց տոնական բույլով
Ջահը վերևի, ջահը հագարաչ.
Թեկուզ չբացվեց վարագույրը մով
Եվ ոչ մի ծնծղա անուշ չզնգաց.
Թեկուզ ոչ մի երգ չլավեց վանքի
Այն հագարամյա կամարների մեջ
Բայց հոգիս զգաց մի հին բերկրանքի,
Բախտավորության ու սիրո վայրէջք:
Ու սիրտս լցվեց անհուն մի խնդում:
Հասկացա, որ կա, կգա, կլինի...
Ու ժպտում էր ինձ երկիրը տրտում,
Երկիրը ցավի, սուգի, արյունի...

VIII

Վերադարձա տուն...
Վայրկյանն իմաստուն, եկել է ահա:
Գնացել են մեր հնձվորներն արդեն
Ու հսկում են ես հին շենքի վրա:
Գնացել են մեր հնձվորներն արդեն:
Ես մենակ նստած սպասում եմ լուռ:
Ճերմա՛կ սիրուհիս, ես գիտեմ, գիտեմ,

Որ նրանք հիմա հնձում են տխուր...
Ցավում է հոգիս ու խոցվում է խոր.
Վառվում է քո հին կարոտն իմ հոգում:
Բայց ինչո՞ւ է սիրտս այսպես բախտավոր
Եվ ինչո՞ւ է ցավն այսպես ամոքում...
Հնձում են հիմա հնձվորներն այնտեղ.
Ճերմակ սիրուի՛ր, կապուտաշյա քո՛ւյր...
Արևը հիմա այրում է այնտեղ
Խեղճ հնձվորների կրծքերը մաքուր...
Իսկ ես անսփռի սպասում եմ դեռ
Վերադարձների բերքառատ ժամին:
Օ՛ր, հեռու իմ քույր, երկիր իմ անտեր
Այնտեղ, երևի, քրքջում է քամին...

IX

Օ՛ր, իմ հեռու, կապուտաշյա՛ սիրուիի,
Երկիր իմ որբ, արնաքամ ու ավերակ...
Օրերում այս տառապանքի ու մահի
Վառել է իմ սիրտը հեռու մի կրակ:
Օրը կգա: Ու հեռավոր դաշտերից
Մեր հնձվորները, հոգնաբեկ, կգան տուն:
Կբոլորեն սեղանի շուրջը նորից
Ու կլինի հազար ծիծաղ ու խնդում:
Ու խնջույքում, աներևույթ դու կգաս,
Միրտս կզգա քո թովչությունը մոտիկ.
Եվ չես լինի դու արնավառ մի երագ,
Ու կխնդան քո գավակներն անոթի...
Կտեսնեն քեզ հանկարծ լուսե՛ր ու պայծառ
Ու կլինես դու հարազատ ու անուշ:
Մութը կանցնի ու մառախուղը անծայր
Հուշ կդառնա, հնամենի մի գրույց...

Կապուտաշյա՛ սիրուիիս, ամուսնանանք պիտի մենք
 Արևի տակ՝ հայրենի հովիտներում կանաչուն:
 Ու հնամյա աշխարհում մենք բախտավոր կլինենք,
 Կապուտաշյա՛ սիրուիի՛ս, դրախտայի՛ն իմ թռչուն:
 Հովիտներում հայրենի, հովիտներում սրբազան
 Կլինի մի հարսանիք հազարնվազ ու խնդուն,
 Երգ ու ծիծաղ կլինի ու աղջիկները կգան
 Ու կպարեն հնամյա պարերը խե՛նթ ու ճկուն:
 Ու գինիներ կլինեն արնափրփուր ու կարմիր,
 Որպես երազն արյունիս, որպես հոգուս գոհը հիր:
 Ու ծաղիկներ կլինեն բազմաբույր ու բազմերանգ՝
 Հարսանիքիս խնջույքին փսփսալու են նրանք
 Առասպելները ապրըված ու գրույցներ հնամյա
 Նրանց մասին, որ չկան ու սոռացվել են հիմա:
 Եկե՛ք, եկե՛ք հարսանքիս օրն այնքան երգ կլինի,
 Այնքան խնդում ու ծիծաղ, այնքան ցնծանք արյունի,
 Եկե՛ք, եկե՛ք, սրբազան հովիտներում հայրենի
 Վաղը մի սուրբ խրախճանք, մի հարսանիք կլինի: